

servim perquè ells puguin fer els seus mèrits, i anar *xano-xano* a la glòria», Russinyol (*La Verge del Mar*, p. 9). Crec que és d'ús bastant general en tot el domini, encara que alguns el deformin en *xino-xano* (segons el tipus expressiu *zig-zag*, *farrigo-farrago* etc.); sense excloure'n el valencià, ni el dels xurros («*chano-chano*: poco a poco» a Titaguas, vall de Sogorb, Torres Fornés, p. 194).

Pla en el sentit de 'disseny cartogràfic' i en el subsegüent de 'projecte' i 'programa d'acció' no vénen de l'adj.-subst. *pla*, ni del ll. *PLANUS*, veg. *PLANTA*.

CP.T.: *Planometria* o *planimetria* (tots dos Belv., Lab.); *planímetre*, *planimètric*. *Planisferi* [Belv.]. I els altres en *plano*-alludits o registrats pel DFa. i *AlcM*. +A *plana-terra* adv. 'de pla, planejant' ribag. («a l'altra bultra s'hi pot arribar a *plana-terra*» Boí, 1968). *De planconfés* mall. (DAg.) i men., mal escrit per AMAlcover en «se n'anà de *pla en confés*: sense dir res, cop-en-sec» (Ciutadella, BDLC x, 1918, 28) que jo interpretaria etimològicament com una inversió de CONFESSUS DE PLANO o sigui 'havent confessat radicalment, confés i convicte', car l'actitud del qui s'escapa brusquement equival a 'reconeixent-se culpable'.

1 La famosa dita italiana «*pian piano* / si va lontano» que és popular fins a Mall. (com testifica el DFgra., 599b), i en el Continent, no degué contribuir poc al manlleu de *xano-xano* en la seva forma dialectal genovesa.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *plano*, *Lo Plano*, *Plan-Castanyer*, *Lo Plan de l'Arca*, *Plan de Marit*, *Plan d'Espuga*, *Plan de Ròt*, *Plan de Rovet*, *Plan de Brucs*, *Plan de Cabanes*, *Plan de Fenèra*, *Plan de Bernada*, *Plan de Corts*, *Plan de Llacs*, *Plan del Mont*, *Plan de Peguera*, *Plan de Margues*, *Plan de Toralla*, *Plan de Fa(r)*, *Plan de Poma*, *Plan de Riu*, *Plan d'Embroquè(r)*, *Plan d'Estell*, *Plan de Pinyo*, *Plan de la Cort*, *Plan de la Olla*, *Plan de la Casa*, *Plan de les Fonts*, *Plan-ses-illes*, *Plansarenes*, de *pla en pla*, de *bé e de pla*, *planament*, *plana f.*, *plana*, *planal*, *El Planal de la Devesa*, *El Planal de Mont-rodon*, *Planal d'en Pellissó*, *Planal d'en Bordic*, *Lo Planal*, *Lo Planal de la Pabordia*, *Lo Planal del Frigolar*, *Los Planals*, *planàs*, *Lo Planàs*, *planassa*, *La Planassa*, *planar tr.*, *planar-se*, *planador*, *planadora*, *planejar*, *planeig*, *planejada*, *planejador*, *planejadora*, *planejadures*, *planell*, *planellet*, *Lo Planell*, *Planell de la Pujola*, *Planell del Delmador*, *Planell de l'Orri Vell*, *Planell dels Torns*, *Planell de Curric*, *planella*, *Planella de Xeringa*, *Els Planellets de la Matella*, *planellada*, *planellet*, *planelló*, *planic*, *planenc*, *planer* adj., *planer* subst., *El Planer de l'Altantó*, *Els Planers de l'Orri*, *El Planer de la Formiga*, *El Planer del Jardó*, *una planera*, *Planera del Jaç de la Bassa*, *planerenc*, *aplaner*, *Planès*, *Planeses*, *planea*, *planiol*, *replanyol*, *Planícia*, *planícia*, *planície*, *planissa*, *Planissa del Fortí*, *Planissa de Sant Joan*, *La Planissa*, *planissola*, *esplanissar*, *esplanissat*, *esplanissada*, *planissada*, *aplanissar*, *aplanissada*, *planós*, *planosa*, *planura*, *planúria*, *planull*, *planya*, *planyera*, *Planyera del Farro*, *Planyeres de la*

Creu, *aplanar*, *aplanat*, *aplanable*, *aplanada*, *aplanadis*, *aplanadissa*, *aplanador*, *aplanadora*, *aplanadura*, *aplanall*, *aplanament*, *aplanassat*, *aplanaire*, *aplanejar*, *aplanir*, *aplanamuntanyes*, *aplanavires*, *aplanavius*, *deplanar*, *Camí de la Deplanada*, *desplanar*, *esplanar*, *esplanat*, *esplanada*, *esplanador*, *esplanadora*, *esplanadura*, *esplanall*, *esplana*, *explanar*, *explanació*, *explanador*, *explanament*, *malplà*, *replà*, *riplà*, *replanell*, *replana*, *La Replana del Tormo*, *Replana (de) l'Alforna*, *La Replana*, *replanar*, *replanet*, *replanillar*, *replanillà*, *saplà*, *saplanet*, *soplanenc*, *sosplanós*, *saplanejar*, *saplanenc*, *piano*, *fortepiano*, *piano de cua*, *piano de maneta*, *pianista*, *pianola*, *piano-piano*, *xano-xano*, *xino-xano*, *pla* 'disseny cartogràfic', *planometria*, *planimetria*, *planímetre*, *planimètric*, *planisfèric*, *a plana-terra*, *de planconfés*.

Plaç, castellanisme inacceptable per *termini (dia fixat, ajornament)*, cast. *PLAZO* (DCEC/DECH).

PLACA, pres del fr. *plaque* id., i 'apladadura', 'clapa', derivat de *plaquer* 'aplicar', 'revestir d'una placa o planxa de metall', que es va pendre del neerl. mj. *placken* 'posar un pedaç', 'enganxar, apegar'; en l'acc. 'moneda antiga', ve, potser directament, del neerl. mj. *placke*, *plak*, 'placa, planxa, llaua de metall', del qual és derivat el verb. □ 1.^a doc.: 1647.

«P.: diner, espècia de moneda de valor de sis o set diners, y malla o dos assos y mitg, que 's pot dir *sixè*: sextertium, nummus, numisma, sesquibolus», DT'o. En el sentit de làmina de metall aplicada a un lloc etc. 1676 (*AlcM*). En francès, com a moneda, es registra des del S. xv, i en l'altra acc., des del xvii. Vegeu més en DCEC, Bloch i Diez (*Wb.*, 658). Ultra el neerl. mj. *placke*, *plak* 'làmina, llaua de metall', pertany a aquest grup germànic el neerl. mod. *plek* 'indret, paratge' (ex. de Groninga, en Shetter, *Introduction to Dutch*, 142), que recorda l'al. *flecken* 'taca' i 'indret', ja a.-al. ant. *flēc(cho)*, esc. ant. *flekker*, 'clap d'un altre color' etc.: sembla haver-hi encontre entre dues arrels germàniques distintes.

DERIV.: *Plaqueta* 'llibret prim', fr. *plquette*. *Placar* 'aplicar l'orella a un lloc' en el vallespirenc Bosch de la Trinxeria (DAg.). *Placard*, gallicisme. *Plaqué*, del fr. *plaqué* part. de *plaquer*. *Plaquejar*. *Aplacar* 'cenyir al cos': «molt *aplatat* al cos, lo llarc mocador negre, la pentinadora ---», Noller (*Pap.*, 196); *aplatat*, *apladadura*.

PLAÇA, del ll. vg. *PLATTĒA (ll. PLATĒA) 'carrer ample', 'plaça', i aquest, del gr. *πλατῆα* 'carrer ample', pròpiament femení de *πλατύς* 'ample', 'planer'. □ 1.ª doc.: 1196.

En docs. de Poblet, en baix ll.-català, de 1196 i 1197 apareix *platbeam* i «dimitere --- unam *plateam* terre in Avinbodí, ad construendum domos» en el sentit, doncs, de 'cós, solar, per edificar' (*Cartulari de Poblet*, 72, 57).

El sentit urbà modern ja en «Açò dix lo dia de Sta. Maria d'Agost, em *plaça* general, denant la porta de l'eglea», doc. de l'Alt Cardener, de 1250 (PPujol,